

ПРАВА ЛЮДИНИ – ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПЛАСТ КОНСТИТУЦІЙ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-1>

ENSURING OF THE HUMAN RIGHT TO INFORMATION ABOUT THE QUALITY OF DRINKING WATER

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ІНФОРМАЦІЮ ПРО ЯКІСТЬ ПИТНОЇ ВОДИ

Almashi I. M.

*PhD in Law, Associate Professor at the
Department of Accounting and Taxation
Uzhhorod Trade and Economic Institute
of the State Trade and Economic
University
Uzhhorod, Ukraine*

Алмаши І. М.

*кандидат юридичних наук, доцент
кафедри обліку та оподаткування
Ужгородський торговельно-
економічний інститут
Державного торговельно-
економічного університету
м. Ужгород, Україна*

Згідно ст. 3 Конституції України [1] життя та здоров'я людини визнані найвищою соціальною цінністю в Україні. Утвердження й забезпечення прав та свобод людини є головним обов'язком держави. Неодмінною умовою забезпечення прав людини на здоров'я залишається забезпечення права людини на якісну питну воду. Найбільш проблемними щодо забезпечення права людини на якісну питну воду на сьогоднішній день залишаються регіони України, де безпосередньо ведуться бойові дії із агресорами.

Надзвичайно важливе значення у впливі на здоров'я людини має питна вода. Одержання інформації щодо стану питної води є правом людини й обов'язковою умовою для збереження її здоров'я. Згідно із прогнозом ООН, до 2050 року біля 5,7 мільярда людей проживатимуть в районах, де нестача прісної води один місяць буде мінімум на рік. В Україні прогнозують імпортувати питної води. За даними ООН, світова криза, що викликана пандемією COVID-19, продемонструвала проблему щодо забезпечення населення якісною питною водою. Одна третина жителів Землі, а це 2,2 мільярда осіб, не мають доступу до безпечної питної води. Про це йдеться у звіті ЮНЕСКО, опублікованому 22 березня 2021 року. До 2040 року глобальний попит на воду збільшиться може більш як на 50 відсотків. ООН закликає до

«грамотного використання» води, що надасть можливість боротися із повенями й посухами, а також збільшити доступ до води для більшої кількості людей, знизити рівень її забруднення, а також скоротити обсяги парникових газів й боротися зі зміною клімату. Державна екологічна інспекція України повідомила, що за даними національної гідрометеослужби, концентрація токсичних сполук в річках України у 30–40 разів перевищує гранично допустимі норми [2].

Право на інформування про якість питної води гарантовано ст. 9 Закону «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» [3], згідно якої кожному споживачеві питної води гарантується державою право вільного доступу до інформації про якість питної води. Із цієї метою центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику в сфері житлово-комунального господарства, готує щороку і оприлюднює у порядку, встановленому Урядом, Національну доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні.

Разом з тим, в даному Законі, містяться певні недоліки. Так, зокрема, не зазначено із якою саме періодичністю здійснюється інформування населення про якість води та не зазначено спосіб такого інформування населення. Також, варто звернути увагу на сезонність як на природний чинник, який може впливати на періодичність інформування населення про стан питної води.

Варто зауважити на повноваженнях органів місцевого самоврядування у сфері питної води, питного водопостачання й водовідведення, до яких згідно ст. 13 Закону належать наступні: здійснення контролю за якістю питної води, використанням й охороною джерел та систем питного водопостачання й водовідведення; забезпечення інформування населення про якість питної води і стан питного водопостачання й водовідведення. Крім того, вказаним законом закріплено право споживачів питної води на одержання в установленому порядку достовірної, повної, своєчасної інформації про якість питної води; пред'явлення позовів до суду про відшкодування збитків, завданих унаслідок постачання неякісної питної води, яка не відповідає державним санітарним нормам й правилам, інших порушень законодавства в сфері питної води, питного водопостачання й водовідведення.

Співпрацю органів державної влади, органів місцевого самоврядування можна дослідити на конкретних прикладах. Так наприклад, Головне управління Держпродспоживслужби в Закарпатській області протягом 2022-го року налагодило співпрацю із суб'єктами господарювання області, що надають послуги централізованого водопостачання, щодо передачі територіальним органам Держпродспоживслужби даних виробничого лабораторного контролю щодо якості питної води. Відтак, спеціалістами було

проведено 8301 дослідження питної води у рамках проведення виробничого контролю, із яких 62 взірці вимогам нормативних показників не відповідали, що становить 0,75%. Проводиться активна робота із населенням, зокрема інформування населення щодо особливостей водокористування в разі пошкодження шахтних колодязів, джерел й бюветів, придатності води після проведених заходів із чищення й дезінфекції із подальшим лабораторним контролем щодо їх ефективності [4].

Однією з гарантій забезпечення, реалізації та захисту прав людини на інформацію про якість питної води є встановлена законом відповідальність уповноважених осіб за порушення у сфері питної води, питного водопостачання й централізованого водовідведення. Так, зокрема, підприємства питного водопостачання й централізованого водовідведення відшкодовують збитки, завданих юридичним й фізичним особам внаслідок порушення вимог законодавства у даній сфері. Згідно зі ст. 46 Закону особи, винні у неповідомленні (приховуванні) чи наданні недостовірної інформації про аварійні ситуації на об'єктах централізованого питного водопостачання й водовідведення, про якість питної води, стан джерел й систем питного водопостачання та водовідведення; притягаються до відповідальності згідно із законами України. Згідно зі ст. 39. Закону в цій сфері проводиться державний моніторинг із метою збирання, оброблення, збереження й аналізу інформації про якість питної води, стан об'єктів централізованого питного водопостачання, прогнозування змін його та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій з метою прийняття відповідних рішень.

З метою покращення якості питної води, забезпечення права людини на якісну питну воду й інформацію про неї Законом України затверджена загальнодержавна цільова соціальна програма «Питна вода України» на 2022–2026 роки. Метою даної програми є забезпечення гарантованих Конституцією України прав громадян на достатній життєвий рівень і екологічну безпеку шляхом забезпечення якісної питною водою в необхідних обсягах і відповідно до встановлених нормативів якості питної води, забезпечення розвитку й реконструкції систем централізованого водопостачання й централізованого водовідведення населених пунктів України. У Програмі визначено: шляхи і способи розв'язання проблем у цій сфері; завдання й заходи з її виконання; очікувані результати; обсяги та джерела фінансування. Зокрема, загалом на реалізацію Програми виділити пропонується 28 588,6 млн грн, із яких із державного бюджету – 16 949,3 млн грн, а з інших джерел – 11 639,3 млн грн. [5].

На думку Олексія Чернишова, прийнятий законопроект є вкрай важливим, адже в Україні досі є міста, які не мають регулярного постачання якісної питної води. Документ дає законодавче підґрунтя для реалізації державної Програми «Питна вода України» та забезпечення сталого розвитку й реконструкції систем централізованого водопостачання й водовідведення у громадах. Програма «Питна вода України» передбачає реалізацію понад 1700 інфраструктурних проектів в регіонах протягом 2022-2026 років, зокрема: будівництво й реконструкцію мереж водопостачання і водовідведення, водозабірних споруд, водопровідних очисних споруд, базових лабораторій контролю якості питної води, стічних вод [6].

Для досягнення цілі забезпечення рівного доступу до якісної й безпечної для здоров'я людини питної води Водною стратегією України на період до 2050 року встановлено періодичність публікування інформації щодо якості питної води, яка постачається, та інших вод, згідно із Протоколом про воду і здоров'я до Конвенції про охорону і використання транскордонних водотоків та міжнародних озер 1992 року, ратифікованого Законом України від 9 липня 2003 р. [7].

Отже, у даній доповіді проаналізовано право людини на інформацію про якість питної води, гарантії його забезпечення, а також виокремлено недоліки у даній сфері. Вказана проблематика є надзвичайно актуальною та потребує подальшого наукового дослідження.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996 рік. № 30. Ст. 141.

2. Кондратенко М. В ООН заявили про серйозний дефіцит безпечної питної води на планеті. URL: <https://www.dw.com/uk/v-oon-zaiavyly-pro-serioznyi-defitsyt-bezpechnoi-pytnoi-vody-na-planeti/a-56952151> (дата звернення 18.05.2023).

3. Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення. Закон України від 10.01.2002 року. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 16. Ст. 112.

4. Спеціалісти ГУ Держпродспоживслужби в Закарпатській області проводять контроль якості води на об'єктах систем водопостачання та водовідведення області. URL: <http://zak-dpss.gov.ua/index.php?page=news&id=2689> (дата звернення 18.05.2023).

5. Прийнято Закон «Про Загальнодержавну цільову соціальну програму «Питна вода України» на 2022-2026 роки». URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/219438.html> (дата звернення 18.05.2023).

6. Чернишов О. Верховна Рада прийняла законопроект «Про реалізацію Програми «Питна вода України» в цілому. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/verhovna-rada-prijnyala-zakonoproekt-pro-realizaciyu-programi-pit> (дата звернення 18.05.2023).

7. Водна стратегія України на період до 2050 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 р. № 1134-р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/511091__706478 (дата звернення 18.05.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-2>

TO THE QUESTION OF THE LEGAL NATURE OF LOCAL TAXES

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ ПРИРОДУ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ

Babin I. I.

*PhD, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Public Law
Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University
Chernivtsi, Ukraine*

Бабін І. І.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного права
Чернівецький національний
університет
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Дефініція та сутнісні властивості місцевих податків в науці фінансового права є менш дослідженими ніж загальна категорія «податок» чи навіть «загальнодержавні податки». Більшість вчених, які досліджують місцеві податки, здебільшого акцентують увагу на суб'єкті встановлення та території їх поширення. Наприклад, М.П. Кучерявенко під місцевими податками і зборами розуміє: «податки і збори, перелік яких установлюється Верховною Радою України, вводяться в дію місцевими органами самоврядування і діють на території окремих регіонів України» [9, с. 36]. На думку О.М. Бандурки, В.Д. Понікарова, С.М. Попової, до місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених Податковим кодексом України, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень, і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад [7, с. 18]. За твердженням В.В. Письменного, в ідеальному варіанті під місцевими податками та зборами слід розуміти податкові